

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

УІТ

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«НАУКА ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»**

2 листопада 2015 року

УДК 340.12.001
ББК 67.0
П 78

Відповідальні за випуск:

О.О. Нанарова – член Секретаріату Асоціації випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

П 78 Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». – Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – Харків: 2015. – 239 с.

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції.

Адреса редакційної колегії: вул. Пушкінська, 77, к. 116, Харків, 61024, України.

УДК 340.12.001
ББК 67.0

**© Асоціація
випускників
Національного
юридичного
університету імені
Ярослава Мудрого**

причому змінилось більшою мірою саме завдяки активності громадян – і я вірю що проблема електронних грошей також з часом буде вирішена.

*Сіваши Олена Михайлівна,
доцент кафедри міжнародного права
НЮУ Ярослава Мудрого*

ОДНОСТОРОННІ АКТИ ДЕРЖАВ ЯК ДЖЕРЕЛО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Проблема джерел міжнародного права має велике практичне значення, оскільки мова йде про те, де шукати норми міжнародного права і, відповідно, про те, які норми є міжнародно-правовими. Отже, згода всіх держав з цього питання є надзвичайно важливою. Розглядаючи цю проблематику науковці звертаються до ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН, вважаючи, що саме в ній в загальній формі втілена така воля, оскільки в цьому договорі приймають участь майже всі держави світу. У вказаній статті зазначається «суд, який зобов'язаний вирішувати передані йому спори на підставі міжнародного права, застосовує:...». Однак про односторонні акти в ній не згадується.

Аналізуючи ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН науковці виділяють ряд недоліків, що не дозволяють розглядати її як універсальну норму, яка вичерпно закріплює всі джерела міжнародного права. Один з таких недоліків якраз вбачають в тому, що з еволюцією практики міжнародних судових інституцій виникають розбіжності міжнародної правозастосовної практики зі змістом ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН. Так, у низці справ рішення виносилися на основі односторонніх актів держав, порушення яких державою-автором стали підставою для міжнародно-правової відповідальності.

В доктрині існують різні точки зору щодо можливості односторонніх актів породжувати міжнародно-правові зобов'язання: на думку одних вчених односторонні акти є самостійним джерелом права; є науковці, які вважають, що такі акти породжують тільки моральні зобов'язання; ще одна позиція полягає в наступному - односторонні акти не є джерелом міжнародного права, бо не спроможні створювати норми, але при тому породжують для держави юридичні зобов'язання в силу міжнародно-правового принципу добросовісності.

Потрібно зауважити, що односторонні акти широко застосовуються у сучасній практиці держав і міжнародних юрисдикційних органів. Можна констатувати, що існування актів, через які та чи інша держава виявляє свою волю в односторонньому порядку і які мають силу в міжнародному праві, є беззаперечним. Для цього необхідно довести належність акту державі, що діяла в межах своїх правомочій, а також достатню ступінь повідомлення про акт. Що стосується дійсності і законності одностороннього акту держави, то незважаючи на їх відмінність від міжнародних договорів, стосовно цих умов, між ними є багато спільного. Так односторонній акт має відповідати ієрархії норм (*jus cogens*), а також принципу законності цілі і об'єкта акту. Окрім того, в такому акті не повинно бути порушень надання згоди на обов'язковість.

Підтвердженням актуальності питання проблеми односторонніх актів і значним кроком на шляху кодифікації цього інституту стало проведення протягом 1997–2006 рр. відповідної роботи у рамках Комісії міжнародного права ООН. Результатом стало прийняття у 2006 р. документа під назвою “Керівні принципи стосовно односторонніх заяв держав, здатних викликати юридичні зобов'язання”, які були прийняті до відома Генеральною Асамблеєю ООН у Резолюції від 18 грудня 2006 р. Вони є початковим етапом вдосконалення інституту односторонніх актів держав, і у майбутньому можуть стати консолідуючою основою для подальшого нормотворчої діяльності в цьому питанні, набувши характеру міжнародних звичаїв, або остаточного схвалення у формі міжнародного договору.

СЕКЦІЯ СОЦІОЛОГІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

*Кечеджі Олена Борисівна,
Полтавський юридичний інститут НЮУ
ім. Ярослава Мудрого
студентка, 2 курс, група ПІ-24*

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека проголошуються найвищою соціальною цінністю. Також згідно зі ст.1 Конституції Україна визнається

соціальною державою. Саме тому соціальна політика має бути визначальним фактором, що характеризує внутрішню політику держави загалом.

Актуальність теми дослідження зумовлена гуманістичною спрямованістю та функціональним призначенням української держави щодо недопущення зростання соціальної напруги серед населення, забезпечення життєдіяльності суспільства і кожної окремої людини.

На нашу думку головною проблемою української соціальної політики є те, що держава зосереджує увагу не на активній соціальній політиці, створюючи умови для продуктивної праці, а на пасивній, підтримуючи малозабезпечених.

Сьогодні на сході країни відбуваються події, які призводять до суттєвого погіршення економічної ситуації та сприяють зростанню соціальної напруги в країні. Ця обставина також значно ускладнює можливість реалізації соціальної політики в Україні.

На нашу думку, для успішного розвитку соціальної політики в Україні необхідно орієнтуватися на такі основні пріоритети:

1) *Державою забезпечуються лише основні потреби людини при одночасній активізації відповідальності особи за власний добробут.*

Людина стає не лише об'єктом соціальної політики, а й суб'єктом, який повинен докладати усіх зусиль та мати персональну відповідальність щодо забезпечення власного добробуту. Має діяти принцип: «допомога держави надається лише тим, хто сам надає соціальну допомогу» (наприклад, ініціативи британського прем'єр-міністра Д. Камерона щодо санкцій до багатодітних сімей, в яких жоден із батьків не працює).

Але завжди існує частина населення, яка з тих чи інших причин не має можливості самотужки забезпечити власне благополуччя (непрацевдатність, економічні негаразди, хвороба). Тому повинна бути ефективна державна політика щодо соціального забезпечення осіб, які потребують підтримки, а також зростає роль державних інвестицій в освіту, охорону здоров'я, розвиток інфраструктури.

2) *Консолідація влади, бізнесу та громадськості у вирішенні соціально-значущих питань; стимулювання розвитку корпоративної відповідальності, підвищення соціальної відповідальності бізнесу.*

В умовах економічної кризи, глибокого соціального розшарування, збройної агресії Російської Федерації, глобальних викликів ХХІ ст. та багатьох інших проблем держава не в змозі брати на себе повну соціальну відповідальність, а в межах принципу субсидіарності перекладає частину функцій на бізнес, інститути громадянського суспільства. На порядку денному стоїть питання залучення бізнесу як потенційно ефективного чинника формування соціальної держави в Україні. Водночас активно розвивається український волонтерський рух – один із інститутів громадянського суспільства, що слід вважати позитивною тенденцією для розвитку соціальної держави.

3) *Забезпечення ефективної демографічної політики; реформатування системи пенсійного забезпечення з урахуванням особливостей суспільної диференціації в Україні.*

Перед Україною постала серйозна проблема – «старіння нації». Це призводить до проблем пенсійного забезпечення, адже кількість працюючих значно менша і надходжень у Пенсійний фонд недостатньо. Щоб позбутися цього явища, слід проводити політику щодо підвищення рівня народжуваності.

4) *Актуалізація діяльності держави у сфері перерозподілу доходів, забезпечення формування чисельного «середнього класу», що є суттєвою ознакою громадянського суспільства, яке у свою чергу є рушійною силою здійснення результативної соціальної політики.*

Держава повинна здійснювати політику «перерозподілу доходів» між різними соціальними групами через встановлення прийнятної системи оподаткування, фінансування соціальних програм, заохочення благочинної діяльності тощо.

5) *Реалізація соціальної політики держави з урахуванням глобалізації та євроінтеграційних процесів.*

Так як процес глобалізації пов'язаний із «розмиванням» економічних кордонів, вільним переміщенням капіталів, товарів, робочої сили, то виникають проблеми у реалізації трудових і соціальних прав. Оскільки метою України на міжнародній арені є отримання безвізового режиму з ЄС, а в перспективі стати не лише асоційованим, а й повноправним членом ЄС, то ми повинні підготуватися до виникнення у зв'язку з цим певних соціальних проблем (наприклад, Прибалтика у 2011 році стикнулася з катастрофічною нестачею будівельників, бо ФРН відкрила ринок праці для вихідців зі Східної Європи з громадянством ЄС, що спричинило величезну хвилю міграції). Тож Україна, будуючи власну стратегію розвитку, повинна чітко усвідомлювати і свої можливості (особливо економічні), і зовнішні чинники впливу.

Таким чином, ознаками оновлення соціальної політики в Україні мають стати кардинальна зміна цінностей, настанов та поведінки людей, а також повинен бути присутній комплексний характер щодо ведення такої політики, який передбачає охоплення різноманітних сфер людської життєдіяльності, рівнів і складових державного та суспільного життя.

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор Куцупал С. В.

СЕКЦІЯ ТРУДОВОГО ПРАВА

*Гарлінська Вікторія Андріївна,
Полтавський юридичний інститут
НЮУ імені Ярослава Мудрого
Студентка 3 курсу, 34 група*

ІНДЕКСАЦІЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У 2015 РОЦІ: ОBOB'ЯЗОК ЧИ ПРАВО РОБОТОДАВЦЯ?

На даному етапі возвитку нашої держави, в умовах нестабільної економічної ситуації, досить актуальним є питання індексації заробітної плати, як механізму компенсування подорожчання споживчих товарів та послуг. У червні 2015 року Міністерство фінансів України видало лист «Про індексацію грошових доходів населення», який деякою мірою став причиною неоднакового застосування законодавства роботодавцями та формування конкуруючих думок серед власників підприємств, установ, організацій щодо необхідності здійснення індексації заробітної плати. Відповідно до Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» метою індексації, як однієї з соціальних гарантій, визначається підвищення грошових доходів населення, що дає можливість частково або повністю відшкодувати подорожчання споживчих товарів і послуг. Отже, індексація є одним із способів забезпечення підвищення купівельної спроможності населення відповідно до нових цін і в перспективі не виплата індексації може призвести до негативних наслідків, а саме:

- зменшення купівельної спроможності населення;
- зменшення обсягу продажу товарів;
- недоотримання прибутку суб'єктами господарювання;
- зменшення податку на прибуток, перерахованого до бюджету (державного, місцевих, обласних).

Наведені вище наслідки в цілому призводять до падіння ВВП та зuboжіння населення, а в межах трудових правовідносин – до безперервних судових тяганин. Отже, постає резонне запитання «Чи правомірно здійснюється не виплата індексації, та індексації заробітної плати зокрема, на окремих підприємствах, установах, організаціях?». Перш ніж дати відповідь на це питання, слід звернутися до класифікації нормативно-правових актів і відповідно до цього визначити, яку юридичну силу мають листи Міністерства фінансів України.

За юридичною силою основне місце серед нормативно-правових актів посідає Конституція України, далі нормативно-правові акти можна поділити на дві групи: закони та підзаконні нормативно-правові акти. Під законом чинне законодавство має на увазі нормативно-правовий акт вищої юридичної сили, що регулює найважливіші суспільні відносини шляхом встановлення загальнообов'язкових правил; прийнятий законодавчим органом в особливому порядку, або безпосередньо народом, а підзаконний нормативно-правовий акт – це нормативний акт, що приймається уповноваженими нормотворчими суб'єктами на основі і на виконання законів і не повинні суперечити їм.

Отже, виокремлюючи загальні ознаки закону та підзаконного нормативно-правового акта та співставляючи їх з ознаками листів Міністерства фінансів України ми можемо стверджувати, що відповідні листи не є актами законодавства, оскільки вони не встановлюють нових правових норм та не відповідають окремим ознакам ні закону, ні підзаконного нормативно-правового акта, отже вони мають лише роз'яснювальний та рекомендаційний характер. Лист Міністерства фінансів України «Про індексацію грошових доходів населення» від 24.06.2015 останнім часом став підґрунтям для затримання виплат індексації заробітної плати. Роботодавці, спираючись на вищезазначений лист, утримуються від виплат індексації, посилаючись на такі його положення:

1. «На сьогодні Міністерство соціальної політики розробляється проект постанови Кабінету Міністрів України "Про особливий порядок індексації грошових доходів населення у 2015 році та внесення змін до Порядку проведення індексації грошових доходів населення»»;

2. «Проведення в поточному році індексації грошових доходів населення має здійснюватися після прийняття Урядом указаної постанови», то варто зазначити, що відповідна постанова, про яку йдеться в листі, не прийнята, але Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» від 3 липня 1991 року та затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 року «Порядок